

PRESSMEDDELANDE

Johan Nordlander-sällskapet tilldelar

Mats Rolén, Uppsala

2023 års kulturpris för framstående norrländsk kulturhistorisk gärning

Mats Rolén tilldelas Johan Nordlander-sällskapets pris för sin mångåriga och gedigna forskning och dokumentation av Jämtlands historia. Hans böcker om uppväxtbyn Stavre berättar initierat om den lilla människan i den lilla byn i den stora världen och om hur världshistorien griper in även i en avlägsen skogsby i Jämtland.

Mats Rolén har själv gått vägen från den lilla byn till akademiska studier med disputation i historia och ett framgångsrikt yrkesliv, bland annat vid universitet, forskningsråd och stiftelser. Hans avhandling *Skogsbygd i omvandling* (1979) behandlar förändringarna i östra Jämtland under tiden 1820 – 1977. Rolén var huvudförfattare och redaktör för femte delen av Jämtlands och Härjedalens historia, som utkom 1990. Han är även en stark förespråkare för forskning om lokalhistoria och den folkbildning som den ideella sektorn står för. Han har själv bidragit med många lärorika artiklar och föreläsningar för intresserade läsare och åhörare.

Rolén föddes i Dockmyr i Nyhems socken i östra Jämtland och flyttade som barn med föräldrarna till byn Stavre, som ligger vid vägen och järnvägen mellan Sundsvall och Trondheim. Historien om hur byn med rötter från 1300-talet har genomgått omvälvande händelser har inspirerat honom till de senaste böckerna. *En man steg på tåget* om grosshandlare Erik Olof Sundin handlar om när skogen fick ett ekonomiskt värde och skogsindustrin växte fram. Med det kom även affärsmän av olika kategorier och kvaliteter som såg möjligheter att ta vara på de nya fördelarna att inte bara bli skogsägare, utan också att köpa och sälja och på vägen samla på sig och bygga upp förmögenheter. Roléns bok *Stavre – en by i Jämtland* (2021) skulle också kunna heta ”en by i världen”. Där beskrivs byns historia ända från äldsta tid genom krig och ofred fram till den tid då skogen vid mitten av 1800-talet fick nytt ekonomiskt värde. Då blomstrade skogsaffärerna, avverkningar och flottning kom i gång. 1879 fick byn järnväg och 1886 ett sågverk. Folkmängden ökade snabbt. Från denna epok härrör nya vackra byggnader för boende och affärsverksamhet. Tillväxten avmattades från 1920-talet, men i boken visas att byn, trots strukturomvandling och minskad folkmängd, fortfarande är i högsta grad levande och att byborna vårdar sitt historiska arv.

Något som ännu lever kvar är ångbåten Alma, som byggdes för att bogsera virke 1873 av en av de stora skogsägarna, Skönviks AB. Om Alma, som fick nytt liv 1990–93 och sedan 1993 är en turistattraktion, har Mats Rolén tillsammans med Sven-Runo Bergqvist och Göran Jonsson skrivit *Almas bok. Historien om ångaren Alma 1873–2023*.

Priset kommer att delas ut i samband med Johan Nordlander-sällskapets årsmöte på Umeå universitetsbibliotek, Avdelningen för arkiv och specialsamlingar, onsdagen den 10 april 2023 kl. 18.00. Pristagaren kommer då att hålla en föreläsning under rubriken *Stavre – en by i världen*.

Kontaktpersoner Johan Nordlander-sällskapet:

Ordförande professor Lars-Erik Edlund lars-erik.edlund@umu.se 076 - 840 85 19

Skattmästare Carina Strömberg carina.stromberg@vilhelmina.ac 070 – 648 25 17

Mats Rolén nås på följande e-post och telefon: mats.rolen48@telia.com 070-286 60 37

Johan Nordlander-sällskapets kulturpris för framstående norrländsk forskning utdelas årligen till någon som jämtes med sin normala yrkesgärning gjort en stor insats inom något område av den norrländska kulturen. För tidigare pristagare se: www.johannordlandersallskapet.se/pristagare